

Eduskunta
Puolustusvaliokunta

ALIUPSEERILIITON LAUSUNTO VALTION TALOUSARVIOESITYKSESTÄ VUODELLE 2025

Aliupseeriliitto ry on tutustunut hallituksen esitykseen talousarvioesityksestä vuodelle 2025. Lausunnossaan Aliupseeriliitto keskittyy Puolustusministeriön hallinnonalaan ja nostaa esille erityisesti henkilöstötarpeeseen ja Nato integraatioon liittyviä huomioita. Aliupseeriliitto tunnistaa valtionhallinnon haasteellisen taloustilanteen ja haluaa lausunnossa painottaa rahoituksen kohdistamista toimenpiteisiin, joilla on pitkän aikavälin vaikutusta.

Puolustushallinnon henkilöstön määrän lisääminen

Toimintaympäristön muutos edellyttää kykyä toimia, ennaltaehkäistä ja puolustautua kaikissa operatiivisissa toimintaympäristöissä. Kokonaisuuteen liittyvät toimivat puolustusjärjestelmät ja riittävät järjestelmiä operoiva henkilöstö. Nato-jäsenmaana suomen on ylläpidettävä vahvaa kansallista puolustuskykyä sekä varauduttava antamaan ja vastaanottamaan apua. Tehtävät edellyttävät koulutetun kantahenkilökunnan määrän kasvattamista etupainoisesti.

Yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden arvioinnissa Aliupseeriliitto haluaa nostaa esille kansainvälisen avun antamisen ja ottamiseen liittyvät valmiudet sekä valmius osallistua uusiin sotilaallisiin kriisinhallintatehtäviin, kansainvälisen avunantamisen ja Naton pysyviin rauhanajan tehtäviin. Nykyinen koulutettu henkilöstömäärä ei ole riittävä, jotta kotimaan puolustuksen ja Nato-velvoitteiden uskottava toteutus kyetään toteuttamaan yhtäaikaaisesti ja palvelusturvallisesti.

Puolustusministeriön hallinnonalalle esitetty 170 henkilötyövuoden lisäys 2024 tasoon verrattuna ei ole riittävän suuri, jotta koulutetun henkilöstön lisäämistä kyetään toteuttamaan. Henkilötyövuosisälisäyksen todellisten vaikutusten osalta on myös huomioitava, että Puolustusvoimissa noudatetaan 95% täyttöastetta tulosyksiköittäin. Henkilötyövuosisälisäys ei siis vaikuta suoraan vastaavalla tasolla henkilöstömäärän kehittymiseen. Sotilaallisen maanpuolustuksen tuotteiden laadukas ja palvelusturvallinen tuottaminen vaatii esitettyjä tasoja huomattavasti korkeamman panostuksen vuodelle 2025.

Hallinnonalan määrärahoissa on sotilaallisen kriisinhallinnan rahoitus laskemassa 1,19 milj edellisvuodesta ja muutos johtunee operaatioissa tapahtuvien painopistemuutosten muutoksesta. Vapautuvaa määrärahaa tulisi ohjata kotimaan toimintojen kehittämiseen huomioiden esim. RSOM toiminnot.

Puolustuskyvyn vahvistamiseksi on Puolustusvoimien henkilöstömäärää lisätty vuosien 2023–2026 aikana 500 henkilötyövuodella, kohdistuen usealle tehtävä alalle ja henkilöstöryhmään. Sopimussotilaiden määrä on noussut 500 henkilötyövuoden tasolle. Sopimussotilastehtävät toimivat erittäin hyvänä perehtymis- ja rekrytointialustana ammattisotilaan uralle. Tehtävistä on kuitenkin huomioitava, että ne ovat harjoittelutehtäviä eikä rekrytoitavilla ole kaikkia itsenäiseen koulutuksen antamiseen tarvittavia lisenssejä. Lisääntynyt sopimussotilasmäärä luo tarpeen kasvattaa myös heitä ohjaavien aliupseereiden määrää.

Aliupseeriliitto haluaa korostaa Puolustusvaliokunnalle, että peruskoulutetun ammattialiupseeriston vaje Puolustusvoimissa on tällä hetkellä 700. Vuonna 2015 toteutettu Puolustusvoimien organisaation uudistaminen laski aliupseeriston rekrytointimääriä tilapäisesti. Henkilöstöryhmämuutosten ja uusien Nato-vaatimusten seurauksena aliupseeriston rooli niin asiantuntija kuin asevelvollisten koulutustehtävissä on kasvanut merkittäväksi. Laadukkaan ja palvelusturvallisen koulutuksen toteuttamiseksi on aliupseeriston määrää kasvatettava etupainoisesti vuoden 2025 aikana. Hallituskausien yli tarkasteltuna on 2030- luvulle tultaessa ammattialiupseeriston lisätarve arviolta 1000:ssa. Hallituksen talousarvioesityksessä ei ole huomioitu tarvittavaa ja oikea-aikaista henkilöstöresurssin lisäämistä. Edellä esitettyjen lisäksi valmistelussa olevassa Puolustuselonteossa tulee korjata hallituskaudet ylittävällä ratkaisulla ammattialiupseereiden kokonaisvaje.

Aliupseeriliiton esitys talousarvioehdotukseen huomioitavista asioista

Nato integraatio koskettaa tehtäviä ja toimintoja kotimaassa ja ulkomailla. Naton komento- ja johtorakenteen sekä erillislaitosten ulkomailla sijaisevien tehtävien palvelussuhteen ehdoista sovittiin virkaehtosopimuksella keväällä 2024. Työnantaja määritteli komennettavien muut tukimuodot samassa yhteydessä. Komennettujen henkilöstösäännöistä jäivät puuttumaan perheitä koskettava tukimuodot: päivähoitomaksujen tuki, puolison eläke- ja kielikoulutuksen kompensaatiot, kodin ja virkapaikan väliset matkakustannukset, erilaiset oppivelvollisuuden määritteet ja kerran vuodessa toteutettavat kotimatkat. Puolustushallinnon määrärahalisäysten kautta tulee mahdollistaa edellä mainittujen tukimuotojen käyttöönotto. Aliupseeriliitto arvioi, että perheiden tukemiseen tarvittava lisäys on 10 000–50 000€/virkamies vuodessa ja kokonaisrahoitustarve on 2 500 000€. Kustannusarvion väliin vaikuttaa komennusmaan yleinen kustannustaso.

Pitkän aikavälin rekrytoinnin mahdollistamiseksi ja laaja-alaisen rekrytointipohjan säilyttämiseksi on ehdottoman tärkeää, että komennettujen tukimuotojen kehittämiseen varataan rahoitusta talousarviossa vuodelle 2025.

Sotilaallisen maanpuolustuksen osalta ja erityisesti Nato yhteisen puolustuksen tehtäviin on varattava riittävästi erillisrahoitusta. Yhteisen puolustuksen tehtävien toteuttaminen Kansainvälisen avunantamisen lainsäädäntöä soveltaen ei saa vaarantua rahoituksen puutteen vuoksi. Vuoden 2025 aikana Suomi osallistuu yhteisen puolustuksen tehtäviin Ilmavoimien ja Merivoimien osastoilla. Toimintaympäristön muutosten takia voivat tehtävissä tulla kyseeseen myös

sotilaalliset operaatiot, jolloin rahoitus on varmistettava jo ennen tehtävien toteutusta talousarviossa.

Puolustusvoimien henkilöstön työkykyä ja -hyvinvointia tulee kehittää moninaisesti. Puolustusvoimien virkamiesten työaikalaki on luotu 1970- luvulla hyvin erilaiseen maailmantilanteeseen ja työelämän tarpeisiin. Talousarvioehdotuksessa tulee varata rahoitusta lainsäädännön muutostarpeisiin niin, että se antaisi henkilöstölle todellisen mahdollisuuden palautumiseen työtehtävien jälkeen. Erityisesti tarpeet lainsäädännön muuttamisessa sotilaallisen harjoituksen osalta aiheuttavat lisärahoitustarpeen.

Mika Tiitinen
Puheenjohtaja

Tomi Malkamäki
Pääluottamusmies